УДК 159.9:378.147
DOI https://doi.org/10.32782/2709-3093/2026.5/25

***Романенкова О.Ю.***
https://orcid.org/0009-0003-1099-0300
Заклад вищої освіти «Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна»

***Шиян О.М.***
https://orcid.org/0000-0002-0723-8623
Приватний вищий навчальний заклад «Європейський університет»

***Швентідзе С.З.***
https://orcid.org/0009-0008-1939-8297
Заклад вищої освіти «Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна»

# СТРЕСОСТІЙКІСТЬ У СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ПСИХОЛОГА

*У статті розглянуто проблему стресостійкості майбутнього психолога в контексті сучасних вимог до професійної компетентності та змісту університетської підготовки. Метою статті визначено обґрунтування стресостійкості як важливого особистісного ресурсу професійного становлення майбутнього психолога, визначення її місця в сучасних моделях професійної компетентності та аналіз можливостей її розвитку в процесі університетської підготовки. Насамперед, обґрунтовано актуальність дослідження, яка зумовлена зростанням суспільної потреби у психологічній допомозі та необхідністю підготовки фахівців, здатних зберігати ефективність професійної діяльності в умовах високого емоційного навантаження, тривалої невизначеності й суспільних криз. На основі порівняльного контент-аналізу міжнародних та українських моделей професійної компетентності виокремлено сім узагальнених категорій професійно значущих компетентностей психолога (науково-когнітивна, практично-функціональна, комунікативно-реляційна, етико-професійна, рефлексивно-метакогнітивна, розвивально-адаптивна та саморегуляційно-ресурсна.). Встановлено, що стресостійкість переважно не представлена як самостійна професійна компетентність, проте її зміст інтегрований у характеристики, пов'язані із саморегуляцією, рефлексією, професійним розвитком і підтриманням психологічного благополуччя. Аналіз освітніх програм окремих українських і закордонних університетів засвідчив наявність компонентів, потенційно спрямованих на розвиток особистісно-ресурсної готовності майбутніх психологів, однак їх реалізація не завжди має системний характер. Обґрунтовано доцільність розглядати стресостійкість не як ізольовану професійну якість, а як інтегральний особистісний ресурс, що створює внутрішні умови для реалізації інших професійних компетентностей. Запропоновано принципи її розвитку в університетській підготовці: безперервності, інтеграції особистісного і професійного розвитку, активного досвіду та ресурсної орієнтації.*

***Ключові слова:*** *майбутній психолог, особистісні ресурси, професійна компетентність, професійна підготовка, стресостійкість, університетська освіта.*

**Постановка проблеми.** Психологічна допомога в сучасній Україні поступово перестає бути вузькоспеціалізованою сферою та набуває значення одного з важливих ресурсів підтримання індивідуальної й суспільної стійкості. Так, за оцінками Національного інституту стратегічних досліджень, через вплив війни психологічної допомоги різного ступеня інтенсивності можуть потребувати близько 15 млн українців, серед яких близько 1,8 млн військовослужбовців і ветеранів, 7 млн осіб старшого віку та близько 4 млн дітей і підлітків [1]. Зростання потреби у допомозі підтверджується й фактичними показниками звернень населення. За даними Міністерства охорони здоров'я України, протягом дев'яти місяців 2024 року до сімейних лікарів, терапевтів і педіатрів із питань

© Романенкова О.Ю., Шиян О.М., Швентідзе С.З., 2026
Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу CC BY 4.0

психічного здоров'я звернулися 353049 пацієнтів, серед яких 54464 дитини віком до 18 років. Цей показник більш ніж утричі перевищив дані за аналогічний період попереднього року. Найчастіше пацієнти зверталися через відчуття тривоги, нервування та напруженості (150236 осіб), порушення сну (98043 осіб), а також інші психологічні симптоми та скарги (58605 осіб) [6].

На тлі зростання суспільної потреби у психологічній допомозі закономірним є й високий інтерес до здобуття психологічної освіти. За підсумками основного етапу вступної кампанії 2026 року Міністерство освіти і науки України віднесло психологію (поруч з менеджментом та філологією) до переліку найпопулярніших спеціальностей [3]. Звісно, збільшення кількості осіб, які здобувають психологічну освіту, саме по собі ще не гарантує відповідного зростання якості професійної психологічної допомоги. Тож актуалізується не лише питання, скільки психологів готує система вищої освіти, а насамперед, яких психологів вона готує і наскільки вони готові до реальних умов майбутньої професійної діяльності. І тут, безумовно, втручається український контекст. Адже майбутні українські психологи опановують професію фактично в тих самих умовах тривалого стресу, війни та невизначеності, у яких перебувають їхні потенційні клієнти. Вважаємо, що це суттєво змінює вимоги до професійної підготовки фахівця.

Отже, актуальність дослідження зумовлена суперечністю між зростаючими вимогами до професійної та особистісної готовності психолога працювати в умовах тривалого стресового навантаження та переважною орієнтацією традиційної університетської підготовки на формування теоретичних знань і спеціальних професійних умінь. Це актуалізує необхідність дослідження стресостійкості не лише як індивідуально-психологічної характеристики майбутнього психолога, а як важливого ресурсу його професійного становлення та успішності майбутньої діяльності.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** У міжнародній психологічній спільноті проблема професійної компетентності психолога вже тривалий час перебуває в центрі уваги професійних асоціацій та науковців. Значний внесок у розроблення компетентнісного підходу здійснили Р. А. Роу [14], Д. Бартран [9], Н. Дж. Каслоу [12], Е. Родольфа, Р. Бент, Е. Айзман [13], Н. Фуад, К. Бішке, Ф. Коллінз, Дж. Халонен[10]. Важливе місце у формуванні сучасного бачення професійної компетентності психолога посідають також нормативні документи Європейської федерації психологічних асоціацій (EFPA), зокрема модель професійних компетентностей EuroPsy [11]. В Україні вимоги до професійної підготовки майбутніх психологів відображено у Стандарті вищої освіти за спеціальністю 053 «Психологія» [5], а структурі та умовам формування професійної компетентності присвячено дослідження Ю. Вінтюка [2], Н. Перегончук [4], Н. Шель [7] та інших науковців.

Попри це у сучасній науковій літературі не сформовано єдиного підходу до визначення сукупності характеристик, що забезпечують успішність їхньої професійної діяльності. В одних моделях домінує акцент на професійних знаннях і спеціальних навичках, в інших – на комунікативних, етичних, рефлексивних та особистісних характеристиках фахівця. Водночас питання місця стресостійкості у структурі професійної компетентності майбутнього психолога залишається недостатньо визначеним, що зумовлює необхідність подальшого аналізу професійно значущих компетентностей психолога та уточнення ролі стресостійкості в їх структурі.

**Постановка завдання.** Мета статті полягає в обґрунтуванні розвитку стресостійкості як одного з ключових особистісних ресурсів майбутнього психолога, аналізі сучасних підходів до її формування в процесі професійної підготовки та визначенні концептуальних засад удосконалення університетської освіти у цьому напрямі.

**Виклад основного матеріалу.** Діяльність психолога належить до тих видів, у яких ефективність роботи визначається не лише рівнем спеціальних знань чи сформованістю професійних умінь. Основним інструментом роботи психолога є його особистість. Саме тому професійна підготовка майбутнього фахівця має забезпечувати не лише опанування теоретичних засад психологічної науки та практичних технологій психологічної допомоги, а й розвиток особистісних ресурсів, необхідних для ефективного виконання професійної діяльності. У зв'язку з цим виникає закономірне запитання: які ж саме характеристики є професійно значущі для діяльності психолога? Відповідь на нього є принципово важливою для нашого дослідження, оскільки дає змогу визначити місце стресостійкості у структурі професійної компетентності майбутнього психолога. Для цього нами було здійснено порівняльний контент-аналіз міжнародних та українських професійних стандартів, нормативних документів та сучасних наукових досліджень, присвячених професійній підготовці психологів. Ми виділили

сім узагальнених категорій (метакомпетентностей), серед яких науково-когнітивна, практично-функціональна, комунікативно-реляційна, етико-професійна, рефлексивно-метакогнітивна, розвивально-адаптивна та саморегуляційно-ресурсна. Результати проведеного аналізу наведено в табл. 1.

Проведений порівняльний аналіз засвідчив, що міжнародні та українські моделі професійної компетентності психолога демонструють високий рівень узгодженості щодо основних вимог до майбутнього фахівця. Незалежно від країни, професійної асоціації чи авторської концепції, професійна компетентність розглядається як багатокомпонентне утворення, що охоплює не лише систему професійних знань і практичних умінь, а й комунікативні, етичні, рефлексивні та особистісні характеристики психолога.

Водночас результати проведеного аналізу дозволяють зробити ще один важливий висновок у контексті нашого дослідження. Попри те, що практично всі сучасні моделі професійної компетентності містять характеристики, пов'язані із саморегуляцією, рефлексією, професійним саморозвитком та підтриманням власного психологічного благополуччя, стресостійкість як окрема професійна компетентність у них не виокремлюється. Найчастіше її зміст інтегрується через здатність психолога підтримувати власне професійне функціонування, усвідомлювати власний психологічний стан, своєчасно використовувати професійну підтримку та зберігати ефективність діяльності в умовах значного емоційного навантаження.

На нашу думку, саме така логіка є цілком закономірною, адже стресостійкість не замінює професійні знання, етичність, емпатію чи рефлексивність. Водночас саме вона створює умови, за яких психолог здатний реалізовувати ці професійні компетентності в реальній практичній діяльності, особливо в умовах високого емоційного навантаження, тривалого контакту з людськими стражданнями, кризовими ситуаціями та невизначеністю. Такий підхід дозволяє по-новому поглянути на місце стресостійкості у структурі професійної компетентності психолога. Якщо більшість професійних моделей описують що саме повинен знати й уміти психолог, то стресостійкість визначає за яких внутрішніх умов ці компетентності можуть бути повноцінно реалізовані у професійній діяльності. Тож постає питання: на якому етапі професійного становлення психолога має розвиватися стресостійкість? Якщо професійні знання, практичні навички та етичні засади діяльності традиційно є предметом університетської підготовки, то чи можна сказати те саме про стресостійкість?

Сучасні дослідження свідчать, що стресостійкість не є виключно вродженою властивістю особистості. Її розвиток залежить від поєднання індивідуальних особливостей людини, життєвого досвіду, сформованих способів емоційної саморегуляції, професійної рефлексії, соціальної

Таблиця 1

**Представленість професійно значущих компетентностей психолога в міжнародних та українських моделях**

| Джерело | Науково-когнітивна | Практично-функціональна | Комунікативно-реляційна | Етико-професійна | Рефлексивно-метакогнітивна | Розвивально-адаптивна | Саморегуляційно-ресурсна |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Бартрам Д., Роу Р. А. (2005) | ● | ● | ● | ◐ | ◐ | ● | ◐ |
| Бішке К., Фуад Н., Коллінз Ф. молодший, Халонен Дж. (2004) | ● | ● | ● | ● | ● | ◐ | ● |
| Родольфа Е., Бент Р., Айзман Е. та інші (2005) | ● | ● | ● | ● | ◐ | ◐ | — |
| Європейська федерація психологічних асоціацій (EFPA) (2024) | ● | ● | ● | ● | ● | ● | ● |
| Стандарт вищої освіти України, 053 «Психологія» (2019) | ● | ● | ● | ● | ● | ● | ● |
| Перегончук Н. (2019) | ● | ● | ◐ | ● | ● | ● | ● |
| Шель Н. (2024) | ● | ● | ◐ | ● | ● | ● | ● |
| Вінтюк Ю. (2018) | ● | ● | ◐ | ● | ● | ◐ | ◐ |

***Примітка.*** ● – пряма відповідність; ◐ – змістова/опосередкована відповідність; — – відповідна компетентність окремо не представлена.

підтримки та спеціально організованого навчання [8]. Отже, період професійної підготовки у закладі вищої освіти можна розглядати як один із важливих етапів розвитку особистісних ресурсів майбутнього психолога.

З огляду на це нами було проведено аналіз сучасних освітніх програм підготовки психологів українських і закордонних закладів вищої освіти з метою з'ясування, яким чином у них реалізується розвиток особистісно-ресурсної готовності майбутніх фахівців до професійної діяльності. Аналіз здійснено на основі офіційно оприлюднених освітніх програм, навчальних планів, описів освітніх компонентів та інформації, розміщеної на офіційних вебсайтах закладів вищої освіти. Особливу увагу при цьому було приділено таким компонентам, як професійна рефлексія, супервізія, практична підготовка, турбота про власне психологічне благополуччя, розвиток навичок саморегуляції та іншим освітнім елементам, що потенційно сприяють формуванню стресостійкості майбутнього психолога. Результати аналізу наведено в таблиці 2.

Відтак, аналіз освітніх програм засвідчив, що розвиток особистісно-ресурсної готовності майбутніх психологів уже визнається важливою складовою професійної підготовки. Проте цей процес здебільшого реалізується фрагментарно через окремі освітні компоненти (практику, супервізію, рефлексивні форми навчання). Саме це визначає перспективність розроблення комплексної концепції розвитку стресостійкості майбутніх психологів у процесі професійної підготовки, яка має ґрунтуватися на кількох взаємопов'язаних принципах.

По-перше, принцип безперервності та поетапності. Розвиток стресостійкості майбутнього психолога не може бути результатом одноразового тренінгу, окремої вибіркової дисципліни чи короткотривалої програми. Доцільно розглядати його як наскрізний компонент професійної підготовки, зміст і завдання якого ускладнюються відповідно до етапу професійного становлення студента. На початкових курсах акцент може бути зроблений на психологічній грамотності щодо стресу, розпізнаванні власних реакцій, усвідомленні

Таблиця 2

**Представленість компонентів розвитку особистісно-ресурсної готовності майбутніх психологів в освітніх програмах окремих українських та закордонних закладів вищої освіти**

| Заклад вищої освіти | Практична підготовка | Супервізія / інтервізія | Професійна рефлексія | Турбота про психологічне благополуччя | Саморегуляція, адаптивність | Стресостійкість визначена як окрема освітня ціль |
|---|---|---|---|---|---|---|
| Львівський національний університет ім. І. Франка, бакалаврська ОПП «Психологія» | ● | — | ◐ | ◐ | ◐ | ◐ |
| Національний університет «Києво-Могилянська академія», бакалаврська ОП «Психологія» | ● | — | ◐ | — | ◐ | — |
| Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника, бакалаврська ОП «Дитяча психологія і психологічна практика» | ● | ◐ | ● | ● | ● | ● |
| Український католицький університет, магістерська ОП «Клінічна психологія з основами когнітивно-поведінкової терапії» | ● | ● | ● | ● | ● | ● |
| Університетський коледж Лондона, бакалаврська програма «Психологія» | ● | — | ● | ◐ | ◐ | — |
| Оксфордський університет, бакалаврська програма «Експериментальна психологія» | ● | — | ◐ | — | — | — |
| Королівський коледж Лондона, бакалаврська програма «Психологія» | ● | ◐ | ● | ● | ● | — |
| Університет Монаша, бакалаврська програма «Психологія» | ● | ◐ | ● | ◐ | ● | — |

***Примітка.*** ● – компонент чітко представлений в офіційних документах освітньої програми; ◐ – компонент реалізується опосередковано через окремі дисципліни, практику або програмні результати навчання; — – у відкрито оприлюднених документах окремо не представлений.

індивідуальних ресурсів і способів відновлення; на наступних – на розвитку емоційної саморегуляції, рефлексивності, навичок самодопомоги та звернення по підтримку; на етапі практичної підготовки – на здатності зберігати професійну позицію під час контакту зі складними переживаннями клієнта, витримувати невизначеність, усвідомлювати власні емоційні реакції, дотримуватися професійних меж і своєчасно використовувати супервізійну підтримку.

По-друге, принцип інтеграції особистісного і професійного розвитку. Підготовка психолога не може зводитися лише до засвоєння знань про психічні процеси, методи діагностики, консультування чи психотерапевтичні підходи. Майбутній фахівець має поступово навчатися розуміти і себе як учасника професійної взаємодії. Відповідно, особиста рефлексія студента має бути не побічним результатом навчання, а одним із його цілеспрямованих компонентів. Це може реалізовуватися через рефлексивні щоденники, аналіз власних реакцій після практичних занять, обговорення професійних меж, групові рефлексії, супервізію та інтервізію. Такий підхід змінює саму логіку підготовки: університет навчає майбутнього психолога не лише працювати з іншою людиною, а й усвідомлено поводитися із собою як з учасником професійного контакту.

По-третє, принцип активного та дозованого професійного досвіду. Стресостійкість неможливо сформувати виключно через отримання знань про стрес і способи його подолання. Вона розвивається тоді, коли студент зустрічається з посильними професійними викликами, має можливість діяти в умовах невизначеності та емоційного напруження, а потім осмислювати власний досвід у безпечному навчальному середовищі. Тому професійна підготовка має передбачати поступове ускладнення практичних завдань. Принципово важливим тут є не саме створення стресового навантаження, а цикл «досвід – рефлексія – зворотний зв'язок – осмислення – повторна дія». Завданням університетського середовища має стати створення контрольованих умов, у яких майбутній психолог може зустрітися з професійною складністю, помітити власну реакцію, отримати підтримку і сформувати більш ефективний спосіб професійного реагування.

По-четверте, принцип ресурсної орієнтації та відповідальності за власне професійне функціонування. Розвиток стресостійкості доцільно будувати не лише навколо профілактики виснаження чи професійного вигорання. Не менш важливо формувати у майбутнього психолога здатність активно підтримувати власну професійну спроможність. При цьому турбота про власний психологічний стан має розглядатися не лише як питання особистого благополуччя психолога, а і як складова професійної відповідальності, оскільки стан фахівця безпосередньо впливає на якість його присутності, професійних рішень і взаємодії з клієнтом. Важливим результатом університетської підготовки в такому разі стає не образ психолога, який «не стресує», а фахівець, який здатний помічати власний стрес, розуміти його вплив на професійне функціонування, регулювати навантаження, відновлюватися та своєчасно залучати необхідні ресурси підтримки.

Таким чином, розвиток стресостійкості майбутнього психолога доцільно розглядати не як окремий напрям підготовки, а як наскрізну логіку професійного становлення, що проходить через різні компоненти освітнього процесу. Йдеться не про введення ще однієї дисципліни «Стресостійкість психолога», а про створення освітнього середовища, у якому студент упродовж навчання послідовно вчиться усвідомлювати та регулювати себе, діяти в умовах професійного навантаження, осмислювати отриманий досвід, звертатися за підтримкою, відновлювати власні ресурси. За такого підходу стресостійкість перестає бути абстрактною особистісною характеристикою і набуває значення ресурсу професійної надійності майбутнього психолога.

**Висновки.** Відтак, проведений аналіз дає підстави стверджувати, що сучасне розуміння професійної компетентності психолога поступово виходить за межі традиційного компетентнісного підходу, який зосереджувався переважно на знаннях, уміннях і професійних навичках. Незважаючи на різноманітність міжнародних моделей та освітніх стандартів, усі вони демонструють спільну тенденцію: дедалі більшого значення набувають особистісні ресурси фахівця. При цьому стресостійкість майже не розглядається як самостійна професійна компетентність, проте фактично виступає психологічною основою реалізації багатьох інших компетентностей. На нашу думку, саме таке розуміння дозволяє розглядати стресостійкість не як окрему професійну якість, а як інтегральний особистісний ресурс професійного становлення психолога.

Водночас результати проведеного аналізу засвідчили певну невідповідність між сучасними вимогами до професійної діяльності психолога та підходами до його університетської підготовки.

Хоча розвиток особистісно-ресурсної готовності дедалі частіше інтегрується в освітній процес через практичну підготовку, супервізію, рефлексивні форми навчання та окремі освітні компоненти, цілісна система розвитку стресостійкості майбутніх психологів поки що залишається недостатньо представленою. У зв'язку з цим перспективними напрямами подальших досліджень є розроблення теоретично обґрунтованої моделі розвитку стресостійкості майбутніх психологів у процесі професійної підготовки, її емпірична перевірка, визначення найбільш ефективних психолого-педагогічних технологій формування цього особистісного ресурсу, а також дослідження взаємозв'язку стресостійкості з професійною компетентністю, психологічним благополуччям і успішністю майбутньої професійної діяльності психологів.

**Інформація про використання штучного інтелекту**. Під час підготовки статті авторами використовувався інструмент генеративного штучного інтелекту ChatGPT (OpenAI) як допоміжний засіб для мовностилістичного редагування тексту, уточнення окремих формулювань та узагальнення результатів аналізу, а також для перекладу анотації англійською мовою.

**Список літератури:**


1. Бойко С. Поліпшення психологічного стану населення в умовах довготривалої війни. *Національний інститут стратегічних досліджень.* 19 березня 2025. URL: https://niss.gov.ua/doslidzhennya/sotsialna-polityka/polipshennya-psykholohichnoho-stanu-naselennya-v-umovakh (дата звернення: 07.08.2026).
2. Вінтюк Ю. В. Модель формування професійної компетентності майбутніх психологів у ВНЗ. *Вісник Черкаського університету. Серія: Педагогічні науки.* 2018. № 8. С. 42–48. URL: https://ped-ejournal.cdu.edu.ua/article/view/2587 (дата звернення: 07.08.2026).
3. Вступна кампанія: у МОН назвали найпопулярніші спеціальності в університетах. *Укрінформ – актуальні новини України та світу*. 3 серпня 2026. URL: https://www.ukrinform.ua/rubric-society/4150707-vstupna-kampania-u-mon-nazvali-najpopularnisi-specialnosti-v-universitetah.html (дата звернення: 07.08.2026).
4. Перегончук Н. Психологічна структура професійної компетентності майбутніх психологів. *Збірник наукових праць «Проблеми сучасної психології».* 2019. № 43. С. 206–223. DOI: https://doi.org/10.32626/2227-6246.2019-43.206-223
5. Про затвердження стандарту вищої освіти за спеціальністю 053 «Психологія» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти : наказ Міністерства освіти і науки України від 24.04.2019 № 565. URL: https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennya-standartu-vishoyi-osviti-za-specialnistyu-053-psihologiya-dlya-pershogo-bakalavrskogo-rivnya-vishoyi-osviti (дата звернення: 07.08.2026).
6. Українці стали втричі частіше звертатися з питань психічного здоров'я до сімейного лікаря. *Міністерство охорони здоров'я України.* 21 жовтня 2024. URL: https://moz.gov.ua/uk/ukrayinci-stali-vtrichi-chastishe-zvertatisya-z-pitan-psihichnogo-zdorov-ya-do-simejnogo-likarya (дата звернення: 07.08.2026).
7. Шель Н. В. Формування професійної компетентності майбутніх психологів на етапі їх підготовки у ВУЗі. *Вісник Донецького національного університету імені Василя Стуса. Серія Психологічні науки.* 2024. Вип. 1(4). С. 40–50. DOI: https://doi.org/10.31558/2786-8745.2024.1(4).4
8. Ang W. H. D., Lau S. T., Cheng L. J., Chew H. S. J., Tan J. H., Shorey S., Lau Y. Effectiveness of Resilience Interventions for Higher Education Students: A Meta-Analysis and Metaregression. *Journal of Educational Psychology.* 2022. Vol. 114, № 7. P. 1670–1694. DOI: https://doi.org/10.1037/edu0000719
9. Bartram D., Roe R. A. Definition and Assessment of Competences in the Context of the European Diploma in Psychology. *European Psychologist*. 2005. Vol. 10, № 2. P. 93–102. DOI: https://doi.org/10.1027/1016-9040.10.2.93
10. Bieschke K. J., Fouad N. A., Collins F. L. Jr., Halonen J. S. The Scientifically-Minded Psychologist: Science as a Core Competency. *Journal of Clinical Psychology*. 2004. Vol. 60, № 7. P. 713–723. DOI: https://doi.org/10.1002/jclp.20012
11. European Federation of Psychologists' Associations (EFPA). EuroPsy: European Certificate in Psychology. EFPA Regulations on EuroPsy and Appendices. July 2023. 92 p.
12. Kaslow N. J., Borden K. A., Collins F. L. Jr. et al. Competencies Conference: Future Directions in Education and Credentialing in Professional Psychology. *Journal of Clinical Psychology*. 2004. Vol. 60, № 7. P. 699–712. DOI: https://doi.org/10.1002/jclp.20016
13. Rodolfa E., Bent R., Eisman E. et al. A Cube Model for Competency Development: Implications for Psychology Educators and Regulators. Professional Psychology: Research and Practice. 2005. Vol. 36, No. 4. P. 347–354. DOI: https://doi.org/10.1037/0735-7028.36.4.347
14. Roe R. A. What makes a competent psychologist? *European Psychologist*. 2002. Vol. 7, № 3. P. 192–203. DOI: https://doi.org/10.1027//1016-9040.7.3.192

**Romanenkova O.Yu., Shyian O.M., Shventidze S.Z. STRESS RESILIENCE IN THE PROFESSIONAL TRAINING SYSTEM OF FUTURE PSYCHOLOGISTS.**

*The article examines stress resilience in future psychologists in the context of contemporary requirements for professional competence and the content of university training. The aim of the article is to substantiate stress resilience as an important personal resource for the professional development of future psychologists, to determine its place within contemporary models of professional competence, and to analyze opportunities for its development in university training. First, the relevance of the study is substantiated by the growing societal demand for psychological support and the need to train professionals capable of maintaining effective professional functioning under conditions of high emotional strain, prolonged uncertainty, and societal crises. Based on a comparative content analysis of international and Ukrainian models of professional competence, seven generalized categories of professionally significant competencies of psychologists were identified: scientific-cognitive, practical-functional, communicative-relational, ethical-professional, reflective-metacognitive, developmental-adaptive, and self-regulatory-resource competencies. It was established that stress resilience is generally not represented as an independent professional competence; however, its content is integrated into characteristics related to self-regulation, reflection, professional development, and the maintenance of psychological well-being. The analysis of educational programs at selected Ukrainian and international universities revealed components potentially aimed at developing the personal and resource-related readiness of future psychologists, although their implementation is not always systematic. The article substantiates the relevance of considering stress resilience not as an isolated professional quality but as an integral personal resource that creates the internal conditions necessary for the realization of other professional competencies. The following principles for its development within university training are proposed: continuity, integration of personal and professional development, active experiential learning, and resource-oriented training.*

***Keywords:*** *future psychologist, personal resources, professional competence, professional training, stress resilience, university education.*

Дата першого надходження статті до видання: 17.08.2026
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 14.09.2026
Дата публікації (оприлюднення) статті: 23.10.2026